



Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

ART IN THE SYNAGOGUE.

I.

THE LIONS UNDER THE ARK IN ASCOLI AND PESARO.

THE fable of the hatred entertained by the Synagogue against all manner of art even in the middle ages and the new time should at last succumb to the evidence of facts, and of literary documents. The horror of plastic art gradually disappeared among Jews, along with the fear of idolatry, which was the most important motive of the Lawgiver. One would not consider Tertullian and Eusebius to have been barbarians on account of their deep-rooted aversion to art¹; just as little may some Rabbinical utterances as to the removal of all likenesses from the synagogues be taken to denote an alleged aversion of the Jews to the world of the beautiful. In spite of the many interpretations attempted by commentators, the thirty-sixth canon of the Council of Elvira², expressly prohibiting pictures being affixed to the walls of the churches, cannot be explained away. But as in this case a local spirit of opposition to imagery, finding expression in this prohibition, may be assumed, so the Rabbinical condemnation of art in the synagogue, pronounced in the Middle Ages, and occasionally being pronounced even at the present time, must not at once be considered as general, but should be judged of from local and individual points of view.

As a matter of fact, both painting and sculpture were admitted into the synagogue. Representations of the

¹ Cf. F. X. Kraus, *Geschichte der christlichen Kunst*, I, 161 sqq.

² Ibid. 64 and Victor Schulze, *Archaeologie der altchristlichen Kunst*, 63.

human countenance were strictly prohibited and rigorously excluded everywhere; but the representation of the animals seen by Ezekiel in his visions of the carriage of the Divine throne were prohibited only when given as a whole, as a living unity; but not singly, not even in sculptured work. The reason why their admission into the synagogues was not more general, must be found in the circumstance that the Church made large use of those figures for the purpose of symbolization¹. Only one of those figures of the carriage of the throne, the lion, the ancient heraldic animal of Juda, has at all times been admitted in Jewish synagogues, even in full plastic representation, and was found on the vestments and utensils used during the service.

For one of the most noteworthy evidences for this synagogal use of the lion as a symbol, which richly deserves to be preserved, we are indebted to the marginal notes made by Abraham Joseph Salomo Graziano to Joseph Karo's *Shulchan Aruch*². The copy of the *Shulchan Aruch* was printed in Hanau in 1627-8 in four octavo volumes, and is covered all over by written notes from the hand of this eminent collector of books. I have been long in possession of the book, but the small characters and the age of the MS. made the notes almost illegible, and they could not, therefore, be made use of. But by the purchase of Marco Mostara's library a splendid copy of those valuable notes was placed in my hands, which rendered faithfully every word as it was written by Graziano, and which was evidently prepared with the assistance or under the direction of the author himself.

It is in consequence of this chance which placed both the original and copy of Graziano's marginal notes in my hands, that I am enabled, from the evidence derived therefrom, to give here the history of the shrine of lions in the Sephardic synagogue of Pesaro.

¹ Schulze, l. c., 357 sqq.

² Cf. Mortara, *מזכרת חכמי אישאלים*, VII, s. v. (שג"ר); Jona in *Revue des Études Juives*, IV, 113, n. 116.

This remarkable shrine, which served as a receptacle for the scrolls of the Law in the synagogue at Pesaro, has a history of its own. For a long time in the first half of the sixteenth century, and perhaps earlier, it stood in the synagogue of Ascoli, in the province of Lamarca, in Italy. It was made of carved walnut, gilt, and rested on two crouching lions fully carved out of the same wood, which, with their mouths open to roar, and with their faithful imitation of the mane, gave a true representation of real life. Four steps led up to the doors of the ark, which they held on the right and the left. It was tacitly approved by the pious and learned men of the community, and was destined to share the exile of the Jewish congregation of Ascoli. A new pope ascended the throne, in whose territory Ascoli was situated, and who hastened to make up for everything in the way of the persecution of the Jews that the mild rule of Pius IV had neglected to do. The fanatical spirit of Paul IV was again revived. The Bull of February 26, 1569, decreed that all Jews of the ecclesiastical state should be driven from their homes, except those living in the cities of Rome and Ancona¹. As in the days of Paul IV, it was Pesaro again which hospitably opened its gates for the miserable fugitives; the Dukes of Pesaro are therefore always called "the pious," and their names mentioned with blessings, by the Jewish authors of Italy. The congregation of Ascoli determined to wander thither; and, although obliged to tear themselves away from their old sanctuary, their synagogue, they took at least their valuable and artistic Ark of the Law with them to their new abode. The care of the precious shrine was entrusted to no less a person than Azriel Trabot, the son of the not less famous Jechiel Trabot of Macerata². He was highly

¹ Graetz, *History of the Jews*, IX³, 372, n. 2.

² Graziano, in a marginal note to *שילוח הקבלה*, ed. Venice, f. 64 a, which is in my possession, observes: *ל' יחיאל שרבוש זצ"ל*: הרב המובהק וחסיד נב"ה זרר יחיאל שרבוש זצ"ל. המוכר לקמן ברך מצידעאסא הלו היה אביו של הגאון נמהר"ר עזריאל שרבוש זקני ז'ל המוכר לקמן ברך ש"ה עמוד ב'.

revered for his learning and piety, and his opinion was on all occasions solicited by all Italian Rabbis, and adopted as an oracle. Azriel, who was Graziano's great-grandfather, was not destined to enjoy his new home for long. It may be that the shock, and the sufferings of the exile, hurried the old man into his grave; already on July 9 of the same year (1569) he was buried in the Jewish cemetery of Pesaro, mourned far and wide¹.

The Ark of the Law, which now had the additional associations of the new exile, and of the revered master who had carried it with him, was considered more precious than ever. It remained, a relic and curiosity, in use in the Sephardic synagogue of Pesaro. None objected to the lions, which, lifelike, crouched at its feet. A new generation arose. Men like Elia Recanate², Isaac Rafael b. Mose Ventura, Graziano's teacher³, and Joab Finzi, a man of intense piety, who afterwards emigrated to the Holy Land, took over the inheritance of Azriel Trabot without uttering a doubt about the legal admissibility of the Ark. Abraham Joseph Salomo Graziano saw, when a child, the Ark still standing in its old place in the synagogue, and in use as heretofore, at a time when his uncles Jechiel Chanania and Sabbatai Rafael Chai, the sons of Samuel Mondolfo, the brothers of Graziano's mother Patience⁴, belonged to the leaders of the congregation. It is true, after R. Sabbatai Mondolfo's death, the Ark was, as Graziano heard when grown up, removed, and another larger and wider one put in its place; but only for the reason that the old one was no

¹ Ibid., f. 65 b, Graziano observes: 'וכן מפשירת הגאון הקדוש וקנו של מע' א"מ וצ"ל . כמה"ר עזריאל טרבוש וצוק"ל ראש ישיבה בעיר אסקולו בארץ למוקא שהיה שם קהל גדול כדרכה הרב הגדול ר' יחיאל טרבוש בנו נ"ע . בשו"ת כ"י שלו סי' כ' . נפטר בפיסארו שהיא עיר במדינת החסיד פראצ'סקו מאריא מלאוויורא דוכוס מאורבינא האחרון בשנת שכ"ט לפ"ק מהגלף הששי—כך ראיתי בדרוש כ"י אשר דרש לכבודו בבית הגאון החסיד כמה"ר עזריאל טרבוש וצ"ל הנ"ל הלמיר א' של מעלתו ה"ה כמה"ר משה הלוי ו"ל מפיסארו שכתב שם בדרוש הנ"ל שנפטר הרב הגאון הלו ביום חמישי כ"ב תמוז שנת שכ"ט לפ"ק מהגלף הששי . ו' לוליו . בפ' פינחס בס' הגני נותן לו את בריתו שלום.

² Zunz, *Literaturgeschichte der synagogalen Poesie*, 440.

³ Mortara, l. c., 68.

⁴ Jona, l. c., 114, n. 2.

longer large enough to hold all the scrolls of the congregation; but the ancient relic had not been removed from any religious scruples. Even then it was not altogether put away, but was preserved in the women's gallery of the Sephardic synagogue of Pesaro.

In 1639 the legal responsa of R. Mose of Trani appeared in Venice, and in 1652 those of David Ibn Abi Zimra in Leghorn; according to their decisions it was forbidden to have representations of lions in the synagogue. They came under the notice of Abraham Joseph Salomo Graziano, who thereupon felt moved, for the sake of his own tranquillity of mind, to undertake the justification of the view taken up by his forefathers, who had tolerated the Ark of the lions both in Ascoli and Pesaro. He and a learned friend of his from Modena¹, the accomplished Isaac Levi b. Samuel Vali (died 1680), felt bound to prove that according to the unanimous opinion of the sources, as also of the authoritative older decisions and codes, even the plastic representation of lions was undoubtedly permitted in the Synagogue; and that men like Azriel Trabot and his pious successors had sufficient grounds to allow the use of the Ark with its carved supports during service, without raising any objections. Besides, Graziano was of opinion that the lion, which, as the crest of the donor, had been placed on the top of the Ark of the synagogue of Candia², and which was, for seven reasons, unconditionally condemned by R. David Ibn Abi Zimra, as also the one alluded to by R. Mose of Trani, was objectionable on account of its position over the Ark, where it was conspicuous, and therefore attracted all eyes and hindered devotion. That representation could not by any means be compared with the lions of Pesaro, which were placed at the bottom of the Ark.

Plastic representations of lions are found, for all that, conspicuously placed on the top of Arks in use in several

¹ Mortara, l. c., 67.

² Cf. R. Joseph Caro's *Resp.* אבן עזר, No. 65.

synagogues. An instance is known to me in the synagogue of the Moravian congregation of Tobitschau, where two crowned lions holding the imperial eagle were placed high above the carved Ark, the work of a Jewish artist of the beginning of the present century. We see thus that even at a period, and among people, of strict piety no objection was made against this plastic symbol in the synagogue.

[יורה דעה] סימן קמ"א סעיף ד' אסור לצייר צורות שבמדור השכינה כגון ד' פנים בהרי הדרי וכו' • חשבתי ימים מקדם מהרבה מעשים שראיתי בזמן ההוא בילדותי ובפרט ע"ד הפנים שבמדור השכינה והמרכבה העליונה • וזכרני שבעיר פיסאָרו אשר במדינת דוכום מאורבֿינו מחסירי א"ה היה שם בב"ה של הק"ק ספרדים ארון הקדש אחד עשוי מעץ אגוז ומוהב ותחת רגליו היו מונחים שתי אריות בולטות עשויות נ"כ מעץ אגוז וכדמות שערות היו חקוקות על גופן כצורת השערות של האריות ממש ופיהן היתה פתוחה ונראות כשואנות ועומדות א' מצד ימין של הארון והאחרת מצד שמאל עם ארבע מדרגות ומעלות לפני ארון הקדש ההוא ולא שמעתי אז פוצה פה ומצפצף על האריות ההן בהיותן בב"ה • ועל האמת היו נמצאים בימים ההם חסידים ואנשי מעשה וחכמים ורבנים גדולים ומובהקים במשנה ובגמרא ובקבלה • ועל ראשם החכם הכולל ועניו מאד כמוה"ר אליה מריקאנאטי זצ"ל והאלוף הנבון השלם כמוה"ר יצחק רפאל וינטורא זצ"ל מ"ץ בכ"מ משה וינטורי ממשפחת הסטראזאורי ממוֹנא ומוה"ר יואב פינצי נ"ע שהלך לארץ הצבי תו"ב והרבנים הצדיקים כמוה"ר ריחאל חנניא מונדלופו וכמוה"ר שבתי רפאל חי מ"ע דורי זצ"ל ולא הרהרו שלא להעמיד האריות הנ"ל בארון הקדש הנ"ל מעולם • וטעמא הוא לפע"ד מהא דאיתא בפ"ב דר"ה¹ ובפ' פל הצלמים² תניא לא תעשן אתי אלקי כסף ואו' לא תעשו כדמות שמי הממששין לפני במרום ומוקי אביי הברייתא זאת התם דלא אסרה תורה אלא דמות ארבעה פנים בהרי הדרי ופיר"שי פני שור ואדם ואריה ונשר לחיה אחת דוגמת חיות הקדש כדכתיב לא תעשן אתי השריות אצל ע"כ • ואע"ג דהשתא אין דמות שור במרכבה כדאר' בחגיגה דף י"ג ע"ב שבא יחזקאל והפכו לכרוב אפ"ה בשעה שנא' המקרא דלא תעשן היה עדיין שור • והשתא ה"ה נמי כרוב אסור לעשותו עם ארבעה פנים בהרי הדרי ושור ביניהם וכתבו התוספות שם בשם ר"י

¹ Rosch Haschana, 24 b.

² Aboda Zara, 43 b.

דכל אלו התירוצים של אבוי בברייתא הנ"ל אמת הם מדלא קאמר בכל א' ואחד אלא¹ וה"ק לא אסרה תורה בשמישים של מטה אלא בית תבנית היכל וכו' באופן שלפ"ז כשאין עושי' חיה אחת מהארבע חיות של המרכבה עם ארבעה פנים בהדי הדדי כדכתבנו בשם רש"י אלא כפן א' מותר שאין זה נקרא עובר על לא תעשון אתי שאין משמעות פסוק זה אליבא דאבוי אלא שאסור לעשות כדמות אותן החיות השרויות אצלי היינו כל הארבעה פנים שלהן בכל חיה וחיה והו' דאמר' בהדי הדדי כנ"ל וכן פסק בעל המור בסי' זה² כדעת אבוי שכתב כגון ד' פנים בהדי הדדי והכי פסק הרב ב"י בארוך שלו ובש"ע בסיומן הלז סעיף ד' ואתיא שפיר דרשת אבוי דבהדי הדדי אסור לעשותן בכל חיה מדאמר קרא לא תעשון אתי מפני שלכאורה נראה כמיותר דהא חור וכתב בסוף הפסוק לא תעשון לכם³ והו' קאי על אלקי כסף ואלקי זהב אלא ר"ל לא תעשון כאתי' כלומר דמות אותם שאתי' שהם שמישי שמיששין אותי במרום וכדכתב בעל הלבושים ג"כ בסי' וסעיף הנ"ל וכדעת בעל שפתי כהן כאן סעיף קמץ ד' וכן משמע מדברי בעל ט"ז בסי' זה ס"ק ז' ותו גרסינן התם בפ' כל הצלמים תניא כל הפרצופים מותרים חוץ מפרצוף אדם וכן כל הצורות חוץ מצורת דרקון ולפי תירוצו של אבוי ברייתא אמצעיתא זו דכל הפרצופים מותרים חוץ מפרצוף אדם איירי בעושה ווא"כ מותר לעשות כל הפרצופין חוץ מפרצוף אדם וכן כל הצורות חוץ מצורת דרקון ווא"כ איפה צורת אריה לבדו כנ"ד⁴ ממעשה ארון הקדש מארץ מולדתי עיר פיסאָרו הנ"ל למדנו מתירוצו של אבוי הנ"ל שמותר לעשותו וכן כל שאר הצורות מותר לעשותן חוץ מפרצוף אדם והרמב"ם ג"כ בפ"ג מהל' ע"א כתב וז"ל צורת הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם וכו' מותר לצור אותם אפי' היתה הצורה בולטת ע"כ וכן נראה שהיא סברת הרי"א פ"ז בפ' כל הצלמים שכתב הברייתא כצורתה משמע דבכל גונא שרי בין מוצא בין עושה בין שוקע בין בולט וכך היא סברת הרשב"א ז"ל לענין רפואה דוקא כמ"ש בשמו בעל שלמי הגבורים בפ' הנ"ל בדף שס"ח עמוד א' גבי עשיית צורת ארי לרפואה דאין איסור עשייה בזה אפי' לא עשו לו אחרי' אלא שעשאו ישראל ואפי' בולט לפי שאין במשמי מרום צורת ארי עומד לבדו ולא נשר לבדו ולא שור לבדו אלא שפני רשות המרכבה דמות פנים אלו (יש לכל א' מהן) והעושה צורת פנים כצורת הרשות שעושה דמות ארבעה פנים אלו הרי זה אסור אפילו אחת

¹ Aboda Zara, s. v. לא אסרה.

² 2 Mos. 20, 20.

³ Tur Jore Dea, § 141. 4.

⁴ כנודן רידן =

מהן בלבד אצלו וכו' והרואה בפוסקים אחרים ישמע ולבבו יבין שנמשכו אחר סברת כל הגאונים דלעיל • הא קמן שכל החכמים הנ"ל פסקו כתירוציה ראביי במקום רבא ואע"ג דקי"ל בכוליה תלמודא דכל היכי דפליגי אביי ורבא הלכתא כרבא בר מייעל קגם כבר כתבו המפרשים דזהו דוקא בדפליגי במימריה דנפשיהו אבל היכא דאפליגו בפירושא דמתניתא כי הכא אין למדין מן הכלל הוזה את כל הדברים והאמת האלה העליתי על ספר כדי למצא דברי חפץ על מה אדני הקדמוני' שלנו ז"ל הוטבעו לעשות שתי אריות מעץ הנ"ל בארון הקדש ההוא • וק"ו שהובא את ארון הברית ההוא מן הגולה אשר גלו אחינו בית ישראל ממדינת למאקא היינו מעיר אסקולי מקום כבודו של הגאון המופלא מופלג בחכמה ובזקנה וחסידות כמוה"ר עזריאל טרבוט זצוק"ל ר"מ ואב ב"ד בקרית אסקולי הנ"ל בן הרב הגדול ר' יחיאל מאסקולי זצ"ל ממציראטא וכאשר הגלה מופת הדור מע' זקני הנ"ל מאסקולי לעיר פיסארו עם הגולה אשר הגלתה מהקהלה גדולה וקדושה ההיא מגזירת האפיפיור שלחו בני הק"ק מלאמאקא הנ"ל ארון הקדש ההוא אתו בחברתו כפי מה שקבלתי ממע' א"א זצ"ל ומהיקרי' אחיו ובודאי הנמור שגאון גדול ומאור הגולה כזה אשר כל רז לא אנס ליה כמו שגלוי וידוע אצל חכמי ישראל שהוא היה המשביר בר התורה הקדושה בכל תפוצות יהודה וישראל והורה הוראות עד אין מספר בפסקיו המפורסמים • דהא ממארי חטייא¹ שהכל צריכים להם הוזה בר אבהו ובר אוריין אם לא היה בריא למעלתו שהאריות שהיו בארון תקדש של הקהלות הקדושות שלו היו מותרות לעשותן או להניחן כך אם כבר היו עשויות היה גוזר להסירן מן הארון הקדש ההוא מלבד שבעיר ההיא היו ג"כ שאר חכמים גבונים וידועי' בקיאים בדינים הרבה ובדברי הש"ס במאד מאד ומהם יצאתה תורה בעולם כנודע • וליכא שום ספיקא לפע"ד שסמכו עלכל דברי הפוסקים המפורסמי' שכתבנו לעיל מעבר לדפים הנ"ל הרי"ף ורמ"בם והטור והרש"בא והר"ן וסיעתם מלבד כמה פוסקים אחרוני' שהבאנו למעלה המתירים לעשות דמות צורות המרכבות הגם שהן בולטות כשאין בצורה ההיא ד' פנים בהדי הדדי חוץ מצורת אדם כפי אוקמת אביי שכתבנו דאין אין בזה משום לא תעשון אתי כדמות שמישי המשמשין לפני במרום כדאיתא בברייתא בפ' כלהצלמים כל זה גליתי ונשאתי ונתתי באמונה עם החכם החסיד העניו כמוה"ר יצחק הלוי ואלי זצ"ל והודה לדברי מכל וכל • ואמר שכך היה מורה לפי' סברת כל הפוסקים הנ"ל ושאין להרהר אחרי דבריהם ומעשיהם (ע"ד האריות הללו בפרט) של הגאון כמוה"ר עזריאל טרבוט זקני הנ"ל ושל

¹ Horijoth, 14 a.

האלופים החכמים שהיו עמו • האמנם בינותי בספרים של האחרונים בזה ג"כ וראיתי מ"ש הפסקן הותיק בוצינא דנהורא הדיין המצויין ומפורסם בשערים המצויינים בהלכה כמוה"ר דוד נ' אבי זמרא זל"ה בתשובותיו הנדפסות בעיר ליוורנו בסי' ק"ז על מעשה שאירע בקנדיאה בראובן שבנה בית הכנסת אחת ורצה להשים למעלה מן ההיכל סי' דגל משפחתו הנקרא ארמא בלעז והוא צורת אריה וכתר בראשו ונשאל על זה ופסק שאסור מכמה טעמים חדא שעיקר הדין בעשיית שאר צורות חוץ מצורת אדם תלוי במחלוקת ושיש לחוש לאחרונים שעשו מעשה בהפך ושמקצת ראשונים לא התירו אלא לרפואה ושבא יסורי תורה נקטינן לחומרא • ושבב"ה מכוער הדבר • ושיש בזה משום ובחוק ותימה לא תלכו • ושאסור להסתכל בדיוקנאות ושיש בדבר ביטול כונת התפלה וטעמי אחרוני שכתב שם • וגם מהר"ם טראני כתב בתשובותיו ח"א ס"ל על אבן א' שהיתה מצויירת בה צורת ארי בולט שהונחה בהיכל הקדש שיש ליטלה • ואני הצעיר הכותב לא באתי חלילה לקנטר ולעשות מחלוקת על הגאון זקני כמוה"ר עזריאל טרבוט הנ"ל ולא על החכמים השלמים חבירי ז"ל כי חייב אני בכבודם ובמוראם וגם אחרי מותם וק"ל דאין משיב' על הארי המת • רק לומר שאם כמוה"ר דוד נ' אבי זמרא ומהר"ם טראני הנ"ל • היו מחמירי בצורת האריה הנ"ל כדעת הרמב"ן ושאר האחרונים ז"ל מ"מ גם הרב זקני וסיעתה נ"ע היה להם על מה להסמך לחתיר צורות האריות הנ"ל מנברי רברביה הראשונים ז"ל ראשי אל"פי ישראל הם ואין ראוי להוציא לעז על הרבנים הראשונים ז"ל הנ"ל • זאת ועוד כי על מה שכתבו הרב נ' זמרא והרב טראני הנ"ל • הארי היה בראש ההיכל • וזה היה דבר מכוער מטעמים הרבה שהאריך החכם נ' זמרא בתשובתו הנ"ל והיה נתון למעלה מס"ת ובמדינות ההן היו עובדים לצורה ההיא משא"כ בנד"ד של אותו ארץ הקדש שהיה במדינת למארקא שהיי נתונות שתי האריות ההן בשוליו ותחתיו של אותו ארון הקדש ונושאות אותו כאמור • ואע"ג ששמעתי שקק"י פיסארו הסירו מב"ה ספרדית שלהם את הארון של שתי האריות הנ"ל ועשו במקומו ארון אחר • אחרי פטירת החכם מע' דודי סיני ועוקר הרים כמוה"ר שבתי רפאל חי מונדולפו ז"ל אולי עשו זה מפני שהארון של האריות הנ"ל היה קטן מהכיל הרבה ספרי תורה שהיו להם לבני הקק"י בארון ההוא אבל לא מפני שהיו סוברי' שהיה אסור להניחו כך עם אותן האריות והראיה שלא הסירו האריות והניחו הארון אלא עשו ארון חדש גדול ושמו הראשון בב"ה של הנשים • ודי בזה לעת עתה וה' אלקים אמת ינחנו בדרך אמת ונביט נפלאות מתורתו אכ"ר (אג"י).

II.

SAMUEL ARCHEVOLTI ON PAINTINGS AND SCULPTURE IN THE SYNAGOGUE.

The ancient prohibition against the imitation of figures must not be made responsible for the fact that synagogues were only in a very moderate measure adorned with the products of art. The conviction, that an idolatrous worship of the imitated subjects, by the people among whom the Jews lived, was out of the question, had long since diminished the aversion felt by the latter against such artistic work. It had long since been pronounced by the codificators and other Rabbis that only human figures or groups in which the animal figures of Ezekiel's vision of the carriage of the throne were combined, were to be banished unconditionally from the precincts of Jewish worship. All other ornaments, such as plants and animals, painted or sculptured, would have been admitted to the synagogues in an unlimited measure, were it not that other considerations opposed themselves to a profuse introduction of artistic representations; such as the regard for the attention and devotion of the worshippers, whose senses would be captivated by the pictures or sculptures in the synagogue. The opponents of artistic representations in the synagogue made particular use of a responsum of Maimûni, who narrates of himself that he was in the habit of closing his eyes whenever he happened, during prayer, to face a wall hung with textures bearing pictorial representations, for fear of his attention being diverted. This responsum was first referred to by Abudirhem, and taken notice of by R. Joseph Caro.

In vain the circumstance was called to mind that a man like Ephraim b. Joseph, a disciple of R. Tam¹, had been permitted to paint the walls of the synagogue with figures of animals, birds, and horses, in consideration of the fact that all fear of idolatrous worship by non-Jews was out of the

¹ Kohn, *Mardochai b. Hillel*, p. 115; Zunz, *Zur Geschichte*, p. 175 c.

question; and that his view had been established by all later authorities against that of Eliakim b. Joseph of Mayence, the father-in-law of Eliezer b. Nathan. Eliakim, who had arranged for the removal of the pictures of lions and serpents represented on stained glass in the windows of the synagogue of Cologne, did not stand alone in his opinion. Moses Or Sarua, when an old man, considered that the trees and birds, which he remembered seeing, as a boy, in the synagogue of Meissen¹, should not have been there. R. Meir of Rothenburg had even prohibited the illustration of the manuscripts of the Machzor, lest the attention of the worshipper might be diverted². Such authorities, together with Maimûni's opinion which had become a canon, had continually the effect of inducing scrupulous minds, on inquiry, to discountenance, or to straightway prohibit the adornment of the synagogues with pictures borrowed from nature, although it was known that they had been tolerated in all parts.

This is also the reason that the rabbi of Padua, the grammarian and poet, Samuel Archevolti, who died in extreme old age in 1611³, although versed in all branches of Italian culture, and fully acquainted with the arguments for allowing the practice, pronounced against it⁴. When asked whether it was allowed to paint the walls of a synagogue with plants, trees, and flowers, his decision was that it should not be done. It is true he saw that in his neighbourhood, namely, in the German synagogues of Venice, the practice was universally followed with the tacit consent of all Rabbinical authorities. But he thought that the usage had only been tolerated for about one generation, and that no judicious Rabbi would have given his consent if his opinion had been asked before these ornaments had been applied. In proof of this he points to the synagogues in the East,

¹ Vid. אור זרוע, 4, 55 b c (פסקי עבודה זרה), Hag. Asheri to Aboda Zara, 43 b.

² Tosafot, Joma, 54 a. Cf. Ziemlich, *Das Machsor von Nürnberg*, p. 5, n. 14.

³ Zunz, *Synagogale Poesie*, p. 358; Mortara, *חכמי איטליה*, p. 4.

⁴ The Responsum No. 6 in my MS. of his Responsa and Poems.

which had only bare, unadorned walls. It is true it was a universal habit to paint or artistically to adorn the Ark, or the place where it stood. This was prohibited nowhere, but could by no means imply a permission to allow pictures, because that spot was the place where the reader stood, who from the devotion and profound attention demanded by his office as representative of the congregation would not be liable to have his thoughts diverted, whereas a general painting of the walls with figures would so affect the worshippers. It would be idle to point to the example of such men as Rab, Samuel, and others, who did not even abstain from praying in the synagogue of Nehardea on account of a statue there, for these pious men, in their profound devotion, certainly closed their eyes when praying, so as not to look at the statue which was forced upon them by the government.

Still less a proof was the fact that the ancient sanctuary contained artistic adornments of figures, because those figures, ordained and, as it were, inspired by divine bequest, would rather enhance devotion and elevation of thought than serve to divert it; and this could not be said of figures produced by profane art. The aversion to figures was rather so general in Israel that on the door of the sanctuary, according to Josephus, the seal of the king even, which contained an eagle, was broken down by the Pharisees.

But Archevolti was sensible that mere literary grounds would not suffice. He, therefore, solves the knot by the authoritative dictum, that the prohibition of plastic adornments belonged to those things which would have to be invented if they did not exist already. Such external contrivances, calculated to affect the senses, like wall-paintings, were suitable in drinking-houses and in the theatres of comedians, but not in a Jewish place of worship, so full of earnest dignity and solemn spirit. Why, by the application of such adornments, give a handle to evil-thinking persons for slandering the Jews, as if in Jewish worship a reminiscence had been preserved of the worship of trees and plants?

Who knows whether it was not a preference for such unnecessary and prohibited plastic ornamentation on the walls of a synagogue of antiquity, which gave rise to Apion's astounding accusation that the Jews worshipped an ass's head? Here it was just the extensive and universal spread of art in the surroundings in which Archevolti lived which was accountable for Archevolti's hostility to plastic representations. He saw that the application of pictures as wall-ornaments in his home, where art flourished, was something so common that their trivialities seemed to exclude their use *a priori* from such holy places as houses of worship.

In spite of his conviction, he did not wish to give his prohibition binding power, before a number of Rabbis of recognized authority would have agreed therewith. But although his opinion obtained the consent of the Rabbinical court of justice of Safed, in which Mose Alsheich and Jacob Berab the younger had a vote, yet this brief declaration of consent sounds moderate enough; because it clearly intimated, that only fresh applications of such ornaments should be prohibited, but that they should be permitted to remain in places where they existed already.

D. KAUFMANN.

[1] פסק זה פסקתי לאסור הציורים בבית הכנסת ונתקיימו

דברי בצפת תוב"ב

להשיב שואלי דבר אם יש לצייר כותל ב"ה אם לאו ואם בדשאי' ואלנות
ופטורי צצים הנה זאת חקרנוה כן היא • לכאורה נראה דמותר כדכתב הרמבם
ז"ל בפ"ג דע"א וז"ל צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם וצורות
האילנות ורשאי' וכיוצא בהם מותר לצור אותם ואפי' היתה הצורה בולטת •
ע"כ • וכ"ת ה"מ בשאר מקומו' אבל בה"כ שאני • ליתא דהא כבר כתב
המרדכי ז"ל בפ' כל הצלמי' פלוגתא דרבינו אפר' ורבינו אליק' דרבינו אפרים
השיב על צורות עופות וסוסי' שציירו בבה"כ והתיר מטעמא דאין הכותי'
עובדי' אותם ורבינו אליק' חלק עליו וצוה להסיר צורות אריות ונחשי' שציירו

בבה"כ בקולוניי' ומהרר"י קארו ולה"ה בטור י"ד סי' קמ"א הביא דברי שניהם והאריך בראיות להוכיח דמדחי רב' אליקי' מקמי' דרבי' אפרי' וסיים דבריו אבל כבר כתבתי שכל הפוסקי' חולקי' עליו ומתירי' לעשות כן לכתחלה • ותו מדחזינן בויניציא שציירו כנסיות האשכנזי' ולא מחו בידם חכמי' נראה דמותר למעבד הכי • אלא דכי ניזיל לאידך גיסא נראה ודאי דאסור דהא כתב הרב אבודרהם בפ' התפלות דף לה' עמוד א' ומייתי לה מהרר"י קארו בטור א"ח סי' צ' וז"ל נשאל להרמבם ז"ל מה הוא הדבר הנקרא חוצץ בינו ובין הקיר ולמה מנעוהו וכו' • עד והבנדי' המצויירי' אעפ"י שאינן בולטות אין נכון להתפלל כנגדם מהטעם שאמרנו כדי שלא יהיה מביט בציורי' ההם ולא יכוין בתפלתו ואנחנו רגילי' להעצים עינינו בתפלה בזמן שיקרה לנו להתפלל נגד בגד או כותל מצוייר • ע"כ לשון הרב ז"ל • מעתה מדקא יהיב טעמ' שלא יכוין בתפלתו שמעינן דליכא לאיפלוני בין צורות ב"ח לדשאי' • ותו מדקא' בזמן שיקרה לנו וכו' משמע דחוצץ לב"ה מיירי דאלו בב"ה כל אדם יש לו מקו' קבוע להתפלל ולא שייך למימר ביה בזמן שיקרה וכו' והא קמן דחוצץ לב"ה דוקא הוא דמהניא עצימת העינים ואין הציור אסור כיון דאין דרך להתפלל שם בקביעות אבל בב"ה דהוי מקום קבוע לתפלה ולא דרך מקרה אסור לצייר משום ולפני עור לא תתן מכשול דדרשי' ביה בת"כ לפני סומא בדבר ובה"כ שכחי ביה רבי' ולא כ"ע דינא גמירי להעצים העינים בשעת התפלה ונמצא הציור מבטל הכונה ומפריד בינינו לבין אלקינו ח"ו ותו במרדכי דפ' כל הצלמי' כתב וז"ל נשאלתי על אותם שמציירי' במחזורי' צורי' חי' ועופו' אם יפה הם עושי' אם לאו והשבתי דנ"ל שלא יפה הם עושי' שמתוך שמסתכלים בצורות אין מכוני' את לבם לאביהם שבשמי' • הרי דכל היכא דאיכא למיחש להפסד הכונה אסור לצייר • והגהות אשרי כתבו בשם א"ז וז"ל וכשהיה אבא מארי נער היו מציירי' בבה"כ צורות אלנות ועופות ודן לאסור ע"כ • מכל הנז' משמע שאסור לצייר צורות בב"ה • ומעתה נאמר דע"כ לפ' רבי' אפרים ורבינו אליקי' על אותם ציורים שנעשו בבה"כ אלא אי הוי עובר על לאו דלא תעשון אתי אם לאו ולא אם מותר לצייר ב"ה לכתחלה • והכריע מהרר"י קארו דצורות שאין מנהג לעבדן אפי' בעושה לית בהו משום לא תעשון אתי • אבל כד נחתין לטעמא דכונה ודאי אית בהו משום ולפני עור וגו' לכ"ע • והראיה דאע"ג דהכריע מהרר"י קארו כרבינו אפרי' חייש להא דתשובת הרמב"ם היא שהרי לא אסיק בשלחן ערוך שלו בי"ד סי' קמ"א דמותר לצייר בה"כ אע"ג דהכריע בבית יוסף כרבינו אפרי' משום דכבה"כ נחתי' ביה לטעמ' דכונה • ואלו בשלחן ערוך של א"ח סי' צ' מסיק כתשו' הרמב"ם

כלעיל • ובלעדי זה הלא עינינו הרואות בכמה מקומו' ובפרט בכל ארץ המזרח שלא נהגו לצייר בתי כנסיות • ואם בקצת כנסיות ויניציא לא מחו בהם חכמי' מכ"ה או ל' שנה עברו • מסתמא לא נמלכו עמהם המציירי' דאלו נמלכו הוו חיישי לתשו' הרמב"ם ויתר ראיות דלעיל • אך זה נהגו ברוב מקומו' שישראל דרים במ' לצייר ארון הקדש או לצייר במקומו כעין ארון הקדש וזה מפני שלא יעמוד נגדו כי אם הש"צ שהפלינו בתאריז זקן ופרקו נאה וביתו ריקן ומטופל ואין לו ועל הכל אימתא דצבורא עליה ולא מצי לאסתכולי חוץ למחזור שלפניו מפני יראתו למעות ולהיות סימן רע לשולחיו ח"ו ומשום הכי לא חיישי' ביה שציור הארון או מקום הפרכת יבטלו כונתו כי היכי דלא חיישי' ביה מהאי טעמ' אם ארון הקדש או התיבה ומגדל שישים עליה' המחזור יהיו חוצצים בינו לקיר • ואי קשויא לך מה שאמרו בפ' אם אינם מכירי' ¹ ההוא בי כנשתא דשף וייתב בנהרדעא דהוה ביה אנדרטא והוו עיילי רב ושמואל ואבבה דשמואל ולוי ומצלי התם ולא חיישי לחשדא • ואמאי עבדו בי' אנדרטא אם אסור לצייר • ותו הני גברי רברבי אמאי מצלו ביה ולא חיישו לבטול הכונה • נשיב דההוא אנדרטא צלם דמות המלך הוה כדמפרש רש"י ומסתמא על כרחם של ישראל שמוהו שם וליכא למילף מיניה היתרא לצייר ב"ה ומאן לימא לן דלא חיישי רב ושמואל ואבבה ולוי לבטול הכונה ומעצמי עיניהו הא מדקאמ' ולא חיישי לחשדא משמע לחשדא הוא דלא חיישי הא לבטול הכונה חיישי ולולי יראת המלך היו מסירי' אותו משם • ואולם שמע נא דברי בעל הערוך ² בערך אנדרטא ח"ל • וכתוב בתשובות שאלות אנדרטא דכנשת' צלם היה והיו עובדי' אותו הפרסיי' והקשה ליהם פני מה מצוי בבה"כ גור המלך העמידוהו בע"כ של ישראל וכשבטלה הגזרה סלקוהו ע"כ • ונמצא בספר יוסיפון הארוך שא' דמלכי בית שני שם על פתח בית המקדש מבחוץ חותמו שהיה צורת נשר של זהב והפרושי' הפילוהו ארצה ולא נשאו פני המלך ובית הכנסת הוא לנו במקו' מקדש • ואם לחשך אדם לומר הלא בבית המקדש היו מצוירי' בו ברוכי' ותמורות • אשיב שכתוב במלאכתו הכל מיד ה' עליו השכיל ³ ומפי עליון היו כל אלה להעיר הכונה לדברי' עליוני' מה שאין כן במעשה הדיוט ועוד הרי מניעת הציור מבה"כ היא מן הדברי' שאלו לא נכתבו הם ראויים להכתב כי למה לא נחוש לכבוד אלקינו ומדוע יהיו בתי כנסיותינו כמלונות האורחים השותים במזקי יין בחדרים המצוירי' ואיך יהיו כותלי בה"כ ככותלי טאטראות של קומידיאנטי או למה יאמרו הגוים כי נעבוד לעשב

¹ Rosch Haschana, 24 b.

² Aruch, ed. Kohat, I, 142.

³ I Chron. xxviii. 19.

השדה ולצמח האדמה ולשאר ציורי' הלא כדי בזיון לנו ומי יודע אם איזה ציור
 בה"ב הביא אפיאונ"י היוני לענות בנו סרה כי אמר שהיהודי' היו עובדי' לצורת
 חמור • וכינו אם כן להוכיח אסור הציורים בבתי כנסיות וראוי למנעם ולגזור
 על עושיהם שיחזרו בהם • אמנם תנאי שמתו בדברי הנ"ל אם יסכימו בהם
 קצת מחשובי חכמי דורנו ויהי נעם ה' אלקינו עלינו • נאם הצעיר שמואל
 ארקוולטי

קיום מע' חכמי צפת תוב"ב

לכתחלה ראוי לחוש לדברי המפקקים לאסור לצייר ציורים בבה"ב
 מפני הכונה משה אלשיך •

שלמה אבסבאן • יעקב בי רב